

Доротюк В. І.
*кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу профільного навчання*
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

ВПЛИВ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ ЗНАТЬ У ШКОЛЯРІВ

Професія учителя є складною і вимагає від людини різнопланових знань, різновекторних дій та гнучкої поведінки у прийнятті рішень.

Учитель керується державними програмами при викладанні предмету, але мету і завдання вивчення предмету учнями виставляє самостійно, відповідно до власної освіченості, вимог та прогнозування результатів. При цьому, він повинен уміти аналізувати власні методи і форми викладання та мотиви і дії під час навчального процесу. Яким би не було навчання, воно завжди веде до змін в психології учня і вчителя. Останній так організовує середовище, щоб воно сприяло навченню; намагається пізнати фактори, які впливають на ефективність навчання та визначити оптимальні способи такої організації.

Ще одна проблема: чому навчати і як навчати. Кожна тема викладається кожним вчителем по-різному. Все залежить від його світогляду, вольових і моральних якостей, акцентуацій характеру, якості освіти, власного досвіду та інших факторів. До них належить і темперамент, і біографія вчителя і вплив на нього наукових теорій та методичних прийомів. Не буває двох подібних уроків, незважаючи на ідентичність тем.

Обов'язковим при навченні є зворотній зв'язок. Е.Стоунс визначає його так:

«Відомості про наслідки власних дій прийнято називати зворотнім зв'язком» [1, с. 58]. Після кожного уроку, шляхом опитування, чи іншим шляхом контролю знань, учитель з'ясовує рівень розуміння та засвоєння теми. Цей результат є необхідним для побудови наступного уроку, який враховує ті інтелектуальні зміни, які відбуваються після кожного уроку. Зворотній зв'язок повинен бути безперервним. Але і тут відіграє роль особистість викладача: його цілеспрямованість, раціональність, впевненість і наполегливість .

Професійне, науково-інформаційне середовище формує культуру вчителя і його продуктивність. «Важливим фактором, що впливає на продуктивність навчальних організацій, є інтенсивність наукового спілкування» [2, с.105] Науковість у викладанні є професійною

відмінністю гарного вчителя від примітивного. який часто використовує побутову мову у поясненні. Участь у наукових конференціях, семінарах, вивчення педагогічного досвіду кращих педагогів, робота з науковою літературою допомагаю вчителю удосконалюватись професійно.

Важливим є забезпечення диференційованого підходу у навченні, що залежить від вміння учителя визначати навчальні потреби кожного учня, поважати його та допомагати йому у особистісному становленні. С.Л. Рубінштейн писав: «Особистістю, як ми бачили, людина не народжується, особистістю вона стає» [3, с. 213]. Коректність, доброзичливість, толерантність – характеристики, які властиві продуктивному педагогу допоможуть йому у формуванні особистості учня.

Учитель має бути гарним актором, вмілим комунікатором, талановитим методистом, практичним психологом, та ефективним вихователем. Звісно, у кожного педагога всі ці якості розподілені нерівномірно, особистість кожного неповторна і має великий вплив на успіх його учнів, на атмосферу навчання і професійний рівень.

Висновки:

- Вивчення особистості учителя є важливим для розробки нових навчальних технологій.
- Діагностування професійних якостей педагога допоможе у побудові системи управління навчальним процесом.

Список літератури:

1. Стоунс Е. Психопедагогіка. М., 1984, с. 472.
2. Юрєвич А. В. Соціальна психологія наукової діяльності. М., 2013, с. 447.
3. Гурєвич К.М. Диференціальна психологія і психодіагностика. П., 2008, с. 336.

Доротюк О. Г.
науковий співробітник відділу профільного навчання
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

ДІАГНОСТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ

Проведення психологічного дослідження з використанням психодіагностичних методик для вирішення конкретних завдань педагогіки є науково обгрунтованим явищем. Застосування тестових